

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14968/2558

นายสมชาย อรุณศรีโจทก์ นายสุรพล ผิวบางจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1012, ป.พ.พ. มาตรา 1025

ย่อ / หลักกฎหมาย

เอกสารตามที่โจทก์อ้างมีข้อความที่แสดงว่าเป็นการสรุปรายได้ของตลาดนัดและแบ่งปันผลกำไรในแต่ละช่วงของปี ทั้งมีลายมือชื่อโจทก์และจำเลยลงไว้ ซึ่งหากจำเลยดำเนินกิจการดังกล่าวเพียงลำพังคนเดียวแล้วก็ไม่จำเป็นต้องทำสรุปรายได้และส่วนแบ่งหุ้นส่วนเพื่อแบ่งปันผลกำไรแต่อย่างใดเพราะย่อมเป็นรายได้ของจำเลยแต่ผู้เดียว อีกทั้งเอกสารที่มีลายมือชื่อของจำเลยลงไว้ก็มีข้อความระบุชัดเจนว่าเป็นเอกสารสรุปส่วนแบ่งหุ้นในแต่ละเดือน โดยมียอดรายรับของตลาดนัดทุกตลาดที่มีการดำเนินกิจการอยู่ สอดคล้องกับทางนำสืบของโจทก์ที่อ้างว่า มีการลงทุนร่วมกันระหว่างโจทก์กับจำเลย และจะแบ่งปันผลกำไรกันภายหลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว ทั้งโจทก์ยังมีเช็คซึ่งจำเลยเป็นผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายให้แก่โจทก์ โดยหมายเลขเช็คและจำนวนเงินตรงตามที่ระบุไว้ในสรุบบัญชีรับจ่ายสนับสนุนว่าเป็นเช็คที่จำเลยส่งจ่ายเพื่อแบ่งผลกำไรจากการดำเนินกิจการตลาดนัดให้แก่โจทก์ พฤติการณ์ของโจทก์ที่มีส่วนเข้ามาดูแลในกิจการตลาดนัดและยังได้รับส่วนแบ่งผลกำไรภายหลังหักรายรับรายจ่ายของกิจการดังกล่าวมาข้างต้นเช่นนี้ แสดงว่าโจทก์และจำเลยต่างตกลงเข้าหุ้นส่วนกันทำกิจการตลาดนัด แม้ไม่ปรากฏว่ามีการจัดทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้นำเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ มาลงหุ้น แต่ได้ความว่าโจทก์เป็นผู้จัดล็อกพื้นที่ในตลาดเพื่อให้ผู้ค้าเช่าแผงขายสินค้าและจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการค้านั้น ดังนี้ ย่อมเท่ากับว่าโจทก์ได้ร่วมลงทุนหรือลงหุ้นเป็นแรงงานแล้วเข้าลักษณะเป็นสัญญาห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1012 และ 1025 ที่บัญญัติว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนคือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น ซึ่งสิ่งที่นำมาลงหุ้นนั้นจะเป็นเงิน หรือทรัพย์สินสิ่งอื่น หรือแรงงานก็ได้ตามมาตรา 1026 วรรคสอง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยตกลงเป็นหุ้นส่วนในการประกอบกิจการเช่าพื้นที่มาจัดทำเป็นตลาดนัดให้ผู้ค้าเช่าขายสินค้า โจทก์บรรยายฟ้องว่า โจทก์เป็นหุ้นส่วนกับจำเลยในการประกอบกิจการค้าตลาดนัด แต่จำเลยไม่แบ่งผลกำไรให้โจทก์ ทั้งมีพฤติการณ์กีดกันไม่ให้โจทก์เข้าเกี่ยวข้องในกิจการที่เข้าหุ้นกัน โจทก์จึงบอกเลิกสัญญาหุ้นส่วน และคำขอท้ายฟ้องของโจทก์ได้ระบุขอให้ศาลพิพากษาให้เลิกหุ้นส่วนสามัญและให้มีการชำระบัญชี ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างเลิกกัน โดยระบุวันที่เลิกอันเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ได้ความว่าห้างดังกล่าวเลิกกันเมื่อใด จึงยังอยู่ในขอบเขตแห่งคำขอเพียงแต่ระบุวันที่ห้างเลิกให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการชำระบัญชีเท่านั้น ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอแต่อย่างใด

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงินผลกำไรที่ค้างพร้อมดอกเบี้ยคิดถึงวันฟ้องรวม 435,252.50 บาท กับเงินผลกำไรเดือนละ 200,000 บาท นับแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน 2549 เป็นเงิน 1,600,000 บาท เงินผลกำไรที่จำเลยนำไปสร้างสำนักงาน 1,100,500

บาท ราคารถยนต์ 2 คัน 200,000 บาท และค่าเสียหายเนื่องมาจากการที่จำเลยกีดกันมิให้โจทก์ เกี่ยวข้องในธุรกิจตลาดนัดเดือนละ 200,000 บาท รวม 6 เดือน เป็นเงิน 1,200,000 บาท รวมเป็น เงินทั้งสิ้น 4,535,752 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ในต้นเงิน 4,510,152 บาท จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และพิพากษาให้เลิกห้างหุ้นส่วนและตั้งผู้ชำระบัญชี จำเลยให้การ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ให้ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์และจำเลย เลิกกันตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2549 ให้ตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้ชำระบัญชี ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ 30,000 บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ตั้ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ที่สมัครใจเป็นผู้ชำระบัญชี ให้จำเลยใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นแทนโจทก์เท่าที่โจทก์ชนะคดี โดยกำหนดค่าทนายความทั้งสองศาล รวม 5,000 บาท นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดี พาณิชย์และเศรษฐกิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่า จำเลยประกอบกิจการเช่าพื้นที่ในหลายจังหวัดเพื่อจัดทำเป็นตลาดนัดให้ผู้ค้าเช่าขายสินค้า คดี มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการแรกว่า โจทก์กับจำเลยตกลงเป็นหุ้นส่วนในการ ประกอบกิจการเช่าพื้นที่มาจัดทำเป็นตลาดนัดให้ผู้เช่าขายสินค้าหรือไม่ โดยจำเลยฎีกาอ้างว่า จำเลยไม่เคยตกลงเป็นหุ้นส่วนกับโจทก์ โจทก์มิได้ลงทุนเป็นทรัพย์สินและไม่มีพยานมาสนับสนุน พิสูจน์ให้เห็นว่าโจทก์ลงทุนด้วยวิธีใด หากลงทุนเป็นแรงงาน แรงงานนั้นคิดเป็นเงินเท่าใด โจทก์จึง ไม่มีสิทธิขอแบ่งผลกำไร โจทก์ซึ่งทำการค้าอยู่ที่ตลาดนัดในจังหวัดสุพรรณบุรีได้มาของงานจำเลย ทำ จำเลยจึงให้โจทก์ทำหน้าที่จัดล๊อคขายสินค้าให้แก่ผู้ค้าในตลาดนัดที่จังหวัดสุพรรณบุรีให้ โดย ตกลงกับนายประสาทว่าจะจ่ายค่าจ้างแก่โจทก์เดือนละ 4,000 บาท ต่อมาปลายปี 2543 นาย ประสาทขายกิจการตลาดนัดส่วนของตนให้จำเลย หลังจากนั้นจนถึงปี 2544 จำเลยเปิดตลาดนัด เพิ่มที่จังหวัดชัยนาท อุทัยธานี กำแพงเพชร อ่างทอง และสุพรรณบุรี ซื้อรถยนต์ 2 คัน และสร้าง สำนักงานตลาดนัดขึ้นใหม่บนที่ดินของจำเลย โดยจำเลยออกค่าใช้จ่ายแต่ผู้เดียว โจทก์ไม่เคยร่วม ลงทุนหรือออกเงินใด ๆ โจทก์เป็นหุ้นส่วนกับจำเลยเฉพาะในกิจการให้บริการเคเบิลทีวีที่เป็น ลายมือเขียนเป็นการแบ่งเงินในกิจการเคเบิลทีวีมิใช่กิจการตลาดนัด เห็นว่า เอกสารที่โจทก์อ้างมี ข้อความที่แสดงว่าเป็นการสรุปรายได้ของตลาดนัดและแบ่งปันผลกำไรในแต่ละช่วงของปี ทั้งมี ลายมือชื่อโจทก์และจำเลยลงไว้ ซึ่งหากจำเลยดำเนินกิจการดังกล่าวเพียงลำพังคนเดียวแล้วก็ไม่ จำเป็นจะต้องทำสรุปรายได้และส่วนแบ่งหุ้นส่วนเพื่อแบ่งปันผลกำไรแต่อย่างใดเพราะย่อมเป็น รายได้ของจำเลยแต่ผู้เดียว อีกทั้งเอกสารที่มีลายมือชื่อของจำเลยลงไว้ก็มีข้อความระบุชัดเจนว่า เป็นเอกสารสรุปรายแบ่งหุ้นในแต่ละเดือน โดยมียอดรายรับของตลาดนัดทุกตลาดที่มีการ ดำเนินกิจการอยู่ สอดคล้องกับทางนำสืบของโจทก์ที่อ้างว่า มีการลงทุนร่วมกันระหว่างโจทก์กับ จำเลย และจะแบ่งปันผลกำไรกันภายหลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว ทั้งโจทก์ยังมีเช็คนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งจำเลยเป็นผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายให้แก่โจทก์ โดยหมายเลขเช็คและจำนวนเงิน ตรงตามที่ระบุไว้ในสรุบบัญชีรับจ่าย สนับสนุนว่าเป็นเช็คที่จำเลยส่งจ่ายเพื่อแบ่งผลกำไรจากการ ดำเนินกิจการตลาดนัดให้แก่โจทก์ พฤติการณ์ของโจทก์ที่มีส่วนเข้ามาดูแลในกิจการตลาดนัดและ ยังได้รับส่วนแบ่งผลกำไรภายหลังหักรายรับรายจ่ายของกิจการดังกล่าวมาข้างต้นเช่นนี้แสดงว่า โจทก์และจำเลยต่างตกลงเข้าหุ้นส่วนกันทำกิจการตลาดนัด แม้ไม่ปรากฏว่ามีการจัดทำข้อตกลง เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้นำเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ มาลงทุนดังที่จำเลยอ้างมา

ในฎีกา แต่จากทางนำสืบของโจทก์และจำเลยได้ความตรงกันว่าโจทก์เป็นผู้จัดล็อกพื้นที่ในตลาด เพื่อให้ผู้ค้าเช่าแผงขายสินค้าและจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการค้านั้น ดังนี้ ย่อมเท่ากับว่าโจทก์ได้ร่วมลงทุนหรือลงทุนเป็นแรงงานแล้วเข้าลักษณะเป็นสัญญาห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012 และ 1025 ที่บัญญัติว่า สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนคือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น ซึ่งสิ่งที่นำมาลงทุนนั้นจะเป็นเงิน หรือทรัพย์สินสิ่งอื่น หรือแรงงานก็ได้ตามมาตรา 1026 วรรคสอง พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมานี้มีน้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานของจำเลย ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยตกลงเป็นหุ้นส่วนในการประกอบกิจการเช่าพื้นที่มาจัดทำเป็นตลาดนัดให้ผู้ค้าเช่าขายสินค้า ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่า โจทก์และจำเลยเป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการตลาดนัด โดยตกลงแบ่งผลกำไรคนละครึ่งนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามฎีกาของจำเลยว่าการที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญระหว่างโจทก์กับจำเลยเลิกกันตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2549 เป็นการพิพากษาเกินคำขอหรือไม่ เห็นว่า โจทก์บรรยายฟ้องว่า โจทก์เป็นหุ้นส่วนกับจำเลยในการประกอบกิจการค้าตลาดนัด แต่จำเลยไม่แบ่งผลกำไรให้โจทก์ ทั้งมีพฤติการณ์กีดกันไม่ให้โจทก์เข้าเกี่ยวข้องในกิจการที่เข้าหุ้นกัน โจทก์จึงบอกเลิกสัญญาหุ้นส่วนและคำขอท้ายฟ้องของโจทก์ได้ระบุขอให้ศาลพิพากษาให้เลิกหุ้นส่วนสามัญและให้มีการชำระบัญชี ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างเลิกกัน โดยระบุวันที่เลิกอันเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ได้ความว่าห้างดังกล่าวเลิกกันเมื่อใด จึงยังอยู่ในขอบเขตแห่งคำขอเพียงแต่ระบุวันที่ห้างเลิกให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการชำระบัญชีเท่านั้นไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอแต่อย่างใด คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองในส่วนนี้ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น เช่นกัน พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

เมทินี ชโลธร · เกษม เกษมปัญญา · ประทีป ดุลพินิจธรรมา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/14968/2558>